

Tohtoriopiskelijana USA:ssa

Keskellä ei-mitään Illinoisin yliopiston kampus kylpee marraskuisen auringon paisteesta. Shortseihin pukeutuneet opiskelijat vyöryvät meluisina joukkoina sinne tänne. Kirjaston päätyä koristavat kivi kirjaimet, joiden mukaan toivo demokratiasta riippuu tiedon ja viisauden leviämisestä. Oveen on lisätty lappu, joka kieltää rullaluistimien ja skeittilautojen käytön sisätiloissa. Kaikesta huolimatta tai ehkä juuri siksi täällä sijaitsee yksi USA:n vanhimmista viestinnätutkimuksen laitoksista, Institute of Communications Research ja sen maailmankuulu kirjasto. Itsensä Wilbur Schrammin perustama tutkimuslaitos on tällä hetkellä tunnettu kriittisen viestinnän tutkimuksen keskuspaikkana USA:ssa. Yhdeksän hyväksytyn uuden tohtoriopiskelijan joukossa opiskelee myös Paula Saukko, 29-vuotias ASLA-stipendiaatti Tampereen yliopiston tiedotusopin laitokselta. Hänen lisäksi suomalaisia viestinnän tohtoriopiskelijoita on kolme Englannissa: Erja Ruohomaa Surreyn yliopistossa ja Heikki Hellman sekä Hannu Nieminen Westminsterin yliopistossa Lontoossa.

Paula Saukko ei ole ensimmäistä kertaa opiskelemissa ulkomailla: hän oli lukiolaisena vaihto-oppilaana Ohiossa, työskenteli kehitysyhteistyötehtävissä vuoden Costa Ricassa ja palasi sinne myöhemmin keräämään aineistoa pro gradu -työtään varten. Tutkielma käsitteli costaricalaista vaihtoehtolehdistöä, jonka jälkeen hän siirtyi tutkimaan suomalaista oranssiliikettä (ks. Tiedotustutkimus 3/1993). Identiteetin konstruktiomallit kiinnostavat teoreettisena lähestymistapana erilaisten empirioiden kautta, mutta kiinnostus postmodernismiin syntyi nimenomaan vaihtoehtoliikkeen julkisuuden tutkimuksen kautta. Päätös ulkomailla opiskelusta oli helppo, jopa oman yliopiston virallista politiikkaa, jonka mukaan tutkijoiden pitäisi olla ulkomailla vähintään vuosi.

Paula Saukko

— Jos on ollut yhdeksän vuotta sidoksissa yhteen laitokseen, täytyy päästä välillä jossakin ottamassa perspektiiviä ja tuulettaa päättään. Tällä en todellakaan tarkoita sitä, että laitos olisi huono ja siksi pitäisi päästä pois, vaan sitä, että oma ajattelu voi tulla liian pyöreäksi, jos on jatkuvasti tekemisissä samojen ihmisten ja ajatusten kanssa.

— USA tai Englanti olivat oikeastaan ainoat vaihtoehdot kielen hallinnan kannalta. Amerikkalainen yhteiskunta kiinnosti nimenomaan runsaan kansalaisaktiivisuuden vuoksi, ja ajattelin, että täältä saattaisi löytyä tutkimusperinnettä, joka voisi auttaa omassa työssäni. Sittenmin olen joutunut huomaamaan, että eurooppalaiset kansalaisliikkeet ovat kuitenkin erilaisia. Toisaalta olin Suomessa häärännyt niin paljon brittiläisen kulttuuritutkimuksen kanssa, niin ettei Englannissa opiskelu välttämättä olisi tuonut sitä uutta

näkökulmaa, jota olin lähtenyt hakemaan.

— Halusin myös nimenomaan laitokseen, joka ei edustaisi tutkimuksen valtavirtaa, koska en itse sitä ole. Minulla ei kuitenkaan ole mitään ”hyi kauheata mainstreamiä” -asennetta, mutta olisin varmaan tuntenut itseni aika onnettomaksi paikassa, jossa olisi vain harrastettu määrällistä vaikutustutkimusta. Sellaisiakin on tässä maassa todella paljon.

Kulttuuritutkimusta ja toisen asteen kybernetikkaa

Saukko on osallistunut syyslukukauden aikana kolmelle eri luentosarjalle. Proseminaari kestää koko lukuvuoden ja siihen kuuluu kulttuuritutkimusta, poliittista taloustiedettä, vaikutustutkimusta ja lingvistiikkaa. Luennoitsijat ovat instituutin tai yliopiston omia opettajia, mutta myös

muista yliopistoista. Jokainen luennoitsija lähettää etukäteen materiaalipaketin, johon opiskelijat tutustuvat. Luennon jälkeen seuraa keskustelu, johon kaikki osallistuvat. Neljä kertaa opiskelijat kirjoittavat kotitehtävänä 20-30 sivun esseen, jossa he analysoivat esimerkiksi sitä, mikä erottaa ja yhdistää poliittista taloustiedettä ja miten se suhtautuu muihin tutkimussuuntauksiin.

— Parasta proseminaarissa on se, että siinä on tajuttava viestinnän koko kenttä, vaikka voi ajatellakin, että ”yök, mä inhoan tätä”. Seminaarissa saa vahvan pohjatietämyksen ja tätä kautta oma paikka kentässä tulee varmemmaksi kun tietää, mitä on tehty ja mitä on tulossa. Usein valitetaan, etteivät suomalaiset tunne alalla tehtyä tutkimusta. Juuri tällaisen proseminaarin kaltaiset voisivat olla hyödyllisiä suomalaisillekin jatko-opiskelijoille, sanoo Saukko.

Toinen lukuvuoden mittainen luentosarja on Larry Grossbergin brittiläisen kulttuuritutkimuksen kurssi. Saukko hymähtää, ettei halunnut mennä Englantiin opiskelemaan kulttuuritutkimusta, mutta päätyi sen sijaan tekemään samaa asiaa USA:han. Luentosarja alkoi Hoggartista, esiteli Williamsin, Birminghamin synnyin sekä erilaiset teoreettiset vaiheet ja vaihteet. Kurssi on Saukon mukaan hyvä, koska se on äärimmäiset perusteellinen. Opiskelijat kuitenkin odottavat jo kevättä, jolloin Grossberg pääsee varsinaiseen asiaan eli Foucaultiin ja uusimpiin eurooppalaisiin virtauksiin. Grossbergin mukaan on tärkeää lukea myös muuta kuin anglosaksista kirjallisuutta.

— Vaikka luentosarja on aihepiiriltään tuttu, joka kerraksi luetaan materiaalia, jota ei varmaankaan saa muualta kuin Grossbergin pöytälaatikosta. Osa siitä on vanhoja Birminghamin monisteita, osa taas niin uutta, ettei se ole Suomeen edes tulossa.

Saukon kolmas luentosarja syksyn aikana on ollut Sandra Bramanin kurssi toisen asteen kybernetikasta ja kaaosteoriasta. Saukko valitsi kurssin, koska halusi oppia uutta. Kaaosteoria on mitä

ilmeisimmin alkava muotivirtaus, josta on tulossa viestinnän tutkimukseen uusi koulukunta. Tällekin kurssille luetaan materiaalia joka kerraksi ja sen lukemiseen menee 6-7 tuntia. Ylipäättään kolme kurssin suorittaminen yhden lukukauden aikana vaatii pitkiä työviikkoja.

— Luento valmistautuminen etukäteen kuuluu täällä kulttuuriin, ja on hirveä häpeä, jos luennolle menee valmistautumattomana. Osa arvosanasta määräytyy tuntiaktiivisuuden perusteella. Näin luennolla käymisen lisäksi en oikeastaan tee mitään muuta kuin luen, 10-12 tuntia joka päivä. Silloin kun pitää vielä kirjoittaa loppupapereita, työskentely venny ympärivuorokautiseksi. Täällä painotetaan raakaa työtä, olan takaa tekemistä. Työ on opiskelijan suurin hyve.

Jatkokoulutusjärjestelmä täysin erilainen

Amerikkalainen ja suomalainen jatkokoulutusjärjestelmä onkin Saukon mukaan institutionaalisesti täysin erilainen. Suomessa ei ole jatkokoulutusohjelmaa, vaan opiskelijat kirjoittautuvat jatko-opiskelijoiksi ja sivistävät sitten itse itseään käymällä seminaareissa ja kokouksissa. USA:ssa opiskelijat ovat sitoutuneita siihen, että he opiskelevat kokopäivätoimisesti. Myös opettajien ja opiskelijoiden suhde on erilainen: USA:ssa opettajat kutsuvat opiskelijoita kotiinsa keskustelemaan. Kun Suomessa jatko-opiskelija on jo tutkija, USA:ssa hän on pelkkä opiskelija, jonka katsotaan vaativan hoitoa ja ymmärrystä.

— Suomessa jatko-opiskelija joutuu astumaan isoihin saappaisiin vähän turhan varhain, silloin kun oma ääni ei vielä kannu. Pitää olla heti itsenäinen ja liehua konferensseissa, vaikka ei vielä oikein tiedä, että mitä se fenomenologia oikein on. Täällä taas välillä tuntuu, että pitää lukea hirveästi turhaan vielä tässä vaiheessa, kun haluaisi jo erikoistua. Silloin haluaisi yksinkertaisesti palata istumaan sinne Åkerlundin kadulle ja tekemään rauhassa sitä, mikä itseään kiinnostaa.

Kuitenkin luennolla oppii sellaisia asioita, joita ei yksinkertaisesti pystyisi oppimaan kirjoista. Välillä niillä tulee sellaisia heuristisia välähdyksiä, etten olisi ikinä kyennyt tekemään tuota linkkiä tai siihen olisi mennyt ainakin kolme vuotta.

Saukko haluaa kuitenkin oikeaista yleisen harhakäsityksen, jonka mukaan USA:ssa voi suorittaa tohtorintutkimuksen kolmessa vuodessa. Virallinen luku on itseasiassa neljä ja puoli, mutta ohjelmassa on ihmisiä, jotka aloittavat jo kuudetta vuotta. Tässä valossa suomalainen pyrkimys siihen, että lisensiaattitutkinto pitäisi suorittaa vuodessa ja väitöskirja kolmessa, ei yksinkertaisesti ole järjevä, hän toteaa.

Saukko itse haluaisi suorittaa koko tutkinnon USA:ssa, mutta rahoitus on turvattu ainoastaan toukokuun loppuun. Hän pitää suomalaista kandidaatintutkintoa täysin verrannollisena amerikkalaisten opiskelijatovereidensa tutkintoihin. Saukko on lyhyessä ajassa onnistunut vakuuttamaan myös opettajansa suomalaisen tutkintojärjestelmän kilpailukyvyistä. Instituutin johtaja Clifford Christians ylisti suomalaista jatko-opiskelijaansa ja totesi, että jos kaikki suomalaiset ovat yhtä laaja-alaisesti lukeneita kuin Saukko, suomalainen koulutusohjelma on todella korkeatasoinen. Sandra Bramanin mukaan Saukon lopputyö oli erinomainen ja kantaisi täydennettynä julkaistuun artikkeliin saakka.

Kielteisintä Saukon mukaan opiskelussa USA:ssa on ollut turvallisuuskysymys. Hänen asuntoonsa murtauduttiin ja hänen on vaikea ymmärtää, miksi 100.000 asukkaan kaupungissa pitää pelätä henkensä puolesta päivittäin. Myönteisintä on ollut tiettyjen perusasoiden oivaltaminen, jota Suomessa ei olisi yksin pystynyt tekemään eikä saanut kehtäkään.

— Koulutus on juuri sitä, mitä lähdin täältä hakemaan.

Terhi Rantanen